

10. Unitats de mesura i moneda

Sílvia Fustegueres i Rosich

Oficialment la Xina fa servir el sistema mètric decimal com a estàndard per a les unitats de mesura de longitud, pes, superfície, volum, etc. En la realitat, però, encara hi ha contextos en què les unitats de mesura internacionals coexisteixen amb les mesures tradicionals xineses, que formen un sistema complex amb més de 2.000 anys d'història i està molt arrelat entre la població. Així, doncs, aquest sistema tradicional es pot trobar en les situacions més comunes i del dia a dia, com ara quan es va a comprar menjar, quan es parla de distàncies no excessivament llargues i, també, en una gran quantitat d'obres literàries, tan antigues com contemporànies.

Vist que encara se'n fa força ús, i que és previsible que es continuï fent servir durant molt de temps, convé tenir clares les equivalències. Un cas paradigmàtic és el *li*. Aquesta mesura equival a 500 metres i s'utilitza molt en tota mena de contextos. De fet, és una de les mesures bàsiques de longitud i fa un paper similar al que té el quilòmetre (*gongli*, en xinès) en el nostre context. Per aquest motiu, pot causar una certa confusió i semblar que equivalgui a aquesta mesura.

Així, doncs, un error típic consisteix a utilitzar indistintament els lis i els quilòmetres per fer referència a una mateixa xifra, i no és estrany trobar en un mateix text que la distància entre A i B és de 500 lis i, unes quantes línies més avall, trobar que la distància entre A i B és de 500 quilòmetres. Cal utilitzar únicament un dels dos sistemes i fer la conversió que correspongui (1 quilòmetre = 2 lis).

10.1. Unitats tradicionals

En aquestes taules trobareu el caràcter xinès corresponent a la unitat original, la transcripció en pinyin i l'equivalència en el sistema mètric decimal. Cal afegir que el sistema tradicional inclou tot tipus de mesures, motiu pel qual reproduïm només les unitats d'ús més habitual.

En textos en català, si optem per no transformar aquestes unitats al sistema mètric decimal i les utilitzem directament en xinès, recomanem que es faci servir la flexió plural sempre que toqui. Així, parlarem de 5 lis, 3 zhangs o 12 chis.

Taula 10.1. Unitats tradicionals xineses

Unitats de longitud	Pinyin	Conversió
里	<i>li</i>	500 metres
引	<i>yin</i>	33,3 metres
丈	<i>zhang</i>	3,33 metres
尺	<i>chi</i>	33,3 centímetres
寸	<i>cun</i>	3,33 centímetres
分	<i>fen</i>	0,33 centímetres
Unitats de superfície		
顷	<i>qing</i>	66,670 metres quadrats
亩	<i>mu</i>	666,7 metres quadrats
分	<i>fen</i>	66,67 metres quadrats
方丈	<i>fangzhang</i>	11,11 metres quadrats
Unitats de capacitat		
石	<i>dan</i>	100 litres o 0,1 metres cúbics
升	<i>sheng</i>	1 litre
Unitats de pes		
担	<i>dan</i>	50 quilograms
斤	<i>jin</i>	500 grams
两	<i>liang</i>	50 grams
厘	<i>li</i>	50 mil·ligrams
毫	<i>hao</i>	5 mil·ligrams

10.2. Unitats del sistema mètric internacional

En la majoria de casos, s'ha optat per utilitzar el nom d'una mesura ja existent i afegir-hi un prefix que indica la mesura (en certa manera, equivalents dels nostres *hecto-*, *deca-*, etc.). En les taules següents trobareu el nom de les unitats més utilitzades, amb el caràcter xinès corresponent, la transcripció en pinyin i l'equivalència en català.

Taula 10.2. Unitats del sistema mètric internacional

Unitats de longitud	Pinyin	Català
公里	<i>gongli</i>	quilòmetre
米	<i>mi</i>	metre
厘米	<i>limi</i>	centímetre
Unitats de superfície		
平方公里	<i>pingfang gongli</i>	quilòmetre quadrat
公亩	<i>gongmu</i>	àrea
平方米	<i>pingfang mi</i>	metre quadrat
平方厘米	<i>pingfang limi</i>	centímetre quadrat
Unitats de capacitat		
百升	<i>baisheng</i>	hectolitre
升	<i>sheng</i>	litre
Unitats de pes		
公斤	<i>gongjin</i>	quilogram
克	<i>ke</i>	gram

10.3. Moneda

La moneda de curs legal a la Xina és el *renminbi* (literalment, ‘moneda del poble’), que també és coneguda com a *iuan xinès*. La unitat bàsica és el iuan, que es divideix en 10 jiaos, els quals es divideixen en 10 fens. En la parla oral, el iuan i el jiao tenen altres denominacions, tal com mostra la taula 10.3, juntament amb la relació jeràrquica que hi ha entre les diverses unitats.

Igual que en el cas de les unitats tradicionals xineses, recomanem utilitzar la forma en plural quan sigui necessari: 3 iuans, 6 maos, 9 fens. En canvi, en el cas del terme *renminbi* no és aconsellable utilitzar la forma plural, ja que es refereix al nom de la divisa.

Taula 10.3. Monedes de la República Popular de Xina

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
人民币(<i>renminbi</i>) Codi ISO: RMB	元 (<i>yuan</i>)	块 (<i>kuai</i>)	10 maos
	角 (<i>jiao</i>)	毛 (<i>mao</i>)	10 fens
	分 (<i>fen</i>)	分 (<i>fen</i>)	0,01 iuans

El iuan es va introduir amb l’arribada al poder del partit comunista l’any 1949, i ha estat la moneda de curs legal a la Xina des d’aleshores. No obstant això, fins a l’any 1995 aquesta moneda era d’ús exclusiu per als xinesos dins de la Xina, i no es podia canviar directament per cap divisa. Durant aquest període va coexistir amb l’FEC (*foreign exchange currency*), moneda que sí que es podia canviar per divises, i que només es podia fer servir en determinades botigues exclusives que no acceptaven renminbi.

Pel que fa a Hong Kong, la moneda que s’hi fa servir és el dòlar de Hong Kong, que té un canvi pràcticament fix respecte del dòlar dels EUA. Així mateix, es divideix en 100 cèntims (el caràcter que s’utilitza per a aquesta fracció, en cantonès, té una pronunciació similar a la de *cent* en anglès).

Taula 10.4. Monedes de Hong Kong

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
港幣 (<i>gangbi</i>) 港圓 (<i>gangyuan</i>) 香港圓 (<i>Xianggang yuan</i>) Codi ISO: HKD	圓 (<i>yuan</i>)	塊 (<i>kuai</i>)	100 sin
	毫 (<i>hou</i>)	毫 (<i>hou</i>)	10 sin
	仙 (<i>sin</i>)	仙 (<i>sin</i>)	0,01 iuans

Recomanem que s’utilitzi la denominació *dòlar de Hong Kong* en lloc de la forma transcrita en pinyin, ja que es tracta d’una moneda amb tradició en el sector borsari i econòmic, tot i que en determinats contextos també pot ser recomanable utilitzar la denominació *iuan* (per exemple, en obres literàries o contextos informals).

En el cas de Taiwan, la moneda oficial des de l’any 2000 és el *nou dòlar de Taiwan* (*xin taibi*, que significa ‘nova moneda de Taiwan’), que també rep el nom de *dòlar de Taiwan* o *dòlar taiwanès* (*taibi*) i les fraccions del qual pràcticament no es fan servir. De tota manera, a més de la denominació oficial, en l’ús més comú es coneix amb la denominació *iuan*.

Taula 10.5. Monedes de Taiwan

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació oral	Equivalència
新臺幣 (<i>xin taibi</i>) 臺幣 (<i>taibi</i>) Codi ISO: TWD	圓 (<i>yuan</i>)	塊 (<i>kuai</i>)	--

Recomanem que s'utilitzi la denominació *dòlar de Taiwan* en lloc de la forma transcrita en pinyin, ja que es tracta d'una moneda amb tradició en el sector borsari i econòmic. De tota manera, en determinats contextos pot ser més natural parlar, simplement, de iuans (per exemple, en obres literàries o contextos informals).

Finalment, a Macau la moneda oficial és la pataca (en xinès, *Aomen yuan* —iuan de Macau— o *iuan*), que se subdivideix en 100 avos. Aquestes denominacions són d'origen portuguès, ja que aquesta illa va ser colònia portuguesa durant molt de temps. En català utilitzem aquestes denominacions, i no les denominacions xineses. Cal destacar que a Macau també s'accepta l'ús corrent dels dòlars de Hong Kong.

Taula 10.6. Monedes de Macau

Denominació oficial	Denominació escrita	Denominació traduïda	Equivalència
澳門圓 (<i>Aomen yuan</i>) Codi ISO: MOP	圓 (<i>yuan</i>)	pataca	100 avos
	仙 (<i>sin</i>)	avo	0,01 pataques

Recomanacions

- En el cas de les unitats de mesura tradicionals xineses, cal fer-ne un ús uniforme i triar una d'aquestes opcions:
  - Utilitzar les denominacions xineses, sense convertir les quantitats.
  - Convertir les quantitats a la unitat més propera del sistema internacional i fer servir aquesta denominació, p. ex.: 10 lis = 5 km.
- En el cas de les unitats de mesura del sistema internacional, n'hi ha prou de traduir el nom al català, ja que no cal convertir la quantitat, p. ex.: 10 gonglis = 10 km.
- En el cas de les unitats monetàries, recomanem fer servir aquestes denominacions:
  - La Xina continental: iuan.
  - Hong Kong: dòlar de Hong Kong.
  - Taiwan: dòlar de Taiwan o dòlar taiwanès.
  - Macau: pataca.
  - Tant en el cas de Taiwan com en el de Hong Kong, és acceptable utilitzar la denominació *iuan* com a forma alternativa, tot i que cal utilitzar una forma o altra de manera coherent.